

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**  
**Волинський національний університет імені Лесі Українки**  
**Факультет психології**  
**Кафедра педагогічної та вікової психології**

**СИЛАБУС**  
**вибіркової навчальної дисципліни**  
**Перинатальна психологія та післяпологові депресивні стани**  
**підготовки магістр**  
галузь знань: 05 соціальні та поведінкові науки  
спеціальність: 053 Психологія  
освітня програма: Психологія

**Луцьк – 2021**

Силабус вибіркової навчальної дисципліни «**Перинатальна психологія та післяпологові депресивні стани**» для магістрів галузі знань: 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності: 053 Психологія, освітньої програми психологія

**Розробники:** Гошовська Дарія Тарасівна, кандидат психологічних, доцент

Силабус навчальної дисципліни затверджений на засіданні кафедри педагогічної та вікової психології протокол № 1 від 27 серпня 2021 р.

Завідувач кафедри:



проф. Гошовський Я.О.

© Гошовська Д.Т., 2021

## І. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма		
Кількість годин 120 / кредитів – 4	Галузь знань 05 соціальні та поведінкові науки спеціальність 053 Психологія Освітня програма: Психологія Освітній ступінь: магістр	вибіркова
ІНДЗ: немає		Рік навчання: 1-й
		Семестр 1
		Лекції: 16
		Практичні, семінарські: 24
		Консультацій: 8
		Самостійна робота: 72
Мова навчання: українська		Форма контролю: залік

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Заочна форма навчання		
Кількість годин 120 / кредитів – 4	Галузь знань 05 соціальні та поведінкові науки спеціальність 053 Психологія Освітня програма: Психологія Освітній ступінь: магістр	вибіркова
ІНДЗ: немає		Рік навчання: 1-й
		Семестр 1
		Лекції: 6
		Практичні, семінарські: 4
		Консультацій: 14
		Самостійна робота: 96
Мова навчання: українська		Форма контролю: залік

## **II. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА**

**Гошовська Дарія Тарасівна**

Кандидат психологічних наук

Доцент

Доцент кафедри педагогічної та вікової психології

+380509171792,

[Hoschovskadarija@vnu.edu.ua](mailto:Hoschovskadarija@vnu.edu.ua)

[Daria66@ukr.net](mailto:Daria66@ukr.net)

<https://wiki.eenu.edu.ua/wiki/>,

<https://scholar.google.com.ua/>

Консультації зі студентами проводяться згідно графіка консультацій кожного вівторка з 13.00 до 15.00. Якщо студент потребує додаткових консультацій, то час їх проведення узгоджується з викладачем заздалегідь.

## **III. Опис дисципліни**

### **1. Анотація курсу**

Предметом вивчення навчальної дисципліни є особливості психологічного супроводу жінки на етапі планування, виношування та народження дитини, а також в післяпологовий період

**Пререквізити:** Для вивчення курсу магістри потребують базових знань з дисциплін: «Загальна психологія», «Психофізіологія», «Вікова психологія», «Клінічна психологія»,

**Постреквізити:** Основні положення навчальної дисципліни мають застосовуватися при вивченні навчальних дисциплін «Психологія девіантної поведінки», «Психологія коучингу», «Дитячий психоаналіз: діагностичний і терапевтичний дискурс»

### **2. Мета і завдання навчальної дисципліни**

Метою навчальної дисципліни «Перинатальна психологія та післяпологові депресивні стани» є формування системи знань, умінь та навичок з психолого-корекційної та консультативної діяльності у перинатальних закладах.

**Основними завданнями дисципліни є:**

організація та проведення груп психологічного супроводу вагітних; підготовка до пологів; супровід у процесі грудного вигодовування; індивідуальне консультування та психотерапія.

### **3. Результати навчання (компетентності)**

**загальні компетенції:**

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність)

ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК5. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

### **Спеціальні (фахові компетенції):**

СК1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та / або практики.

СК3. Здатність обирати і застосувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності.

СК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну) з використанням науково верифікованих методів та технік.

СК5. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.

СК7. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.

СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

СК10. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.

### **Програмовані результати навчання**

ПРН 1 Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

ПРН 2 Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів.

ПРН 3 Узагальнювати емпіричні дані та формулювати теоретичні висновки

ПРН 5 Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.

ПРН 6 Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.

ПРН 8 Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації.

ПРН 9 Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

ПРН 10 Узагальнювати результати власних наукових досліджень у формі наукових звітів різних форм (тез, статей, доповідей, презентацій).

#### 4. Структура навчальної дисципліни (денна форма навчання)

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лекц.	Прак. Зан.	Лабор.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю / бали
<b>Розділ І. Психологічна допомога особистості в пренатальному періоді розвитку</b>							
<b>Тема 1. Материнство як галузь психологічного дослідження.</b> Предмет, завдання та історіогенез перинатальної психології. Розділи перинатальної психології. Поняття «материнство» і його місце в психологічній науці.	<b>16</b>	<b>2</b>	<b>2</b>		<b>10</b>	<b>2</b>	робота в групах
<b>Тема 2. Батьківство як психологічний феномен</b> Характеристика етапів життя чоловіка. Основні компоненти у структурі батьківства. Соціально-психологічні чинники батьківства. Фактори батьківства.	<b>16</b>	<b>2</b>	<b>2</b>		<b>10</b>	<b>2</b>	Опитування, ДС / 5б.
<b>Тема 3. Психологія вагітності та перинатального материнства</b> Вагітність як екзистенційна ситуація життя жінки: соціальна ситуація розвитку вагітної жінки: фізіологічні, емоційні, когнітивні, соціальні, екзистенційні зміни.	<b>16</b>	<b>2</b>	<b>4</b>		<b>10</b>		реферат и, робота в групах / 10б.

Мотиви народження дитини. Страхи і міфи вагітності.							
<b>Тема 4. Внутріутробний розвиток плоду.</b> Внутріутробний розвиток плоду. Фази пренатального періоду розвитку. Кризові моменти вагітності. Вплив тератогенів на розвиток плода. Пренатальне виховання плоду та можливість спілкування з ним під час вагітності. Музикотерапія під час вагітності та пологів. Робота зі страхами під час вагітності методами арттерапії.	<b>16</b>	<b>2</b>	<b>4</b>		<b>10</b>		Опитування, реферати, робота в групах / 5б.
<b>Разом за модулем I</b>	<b>64</b>	<b>8</b>	<b>12</b>		<b>40</b>	<b>4</b>	20б.
<b>Змістовий модуль 2. Прикладні проблеми перинатальної психології</b>							
<b>Тема 5. Психологічні аспекти порушення репродуктивних функцій жінки і девіантного материнства</b> Психосоматичні аспекти перинатальної психології і психології материнства: особистісні особливості жінок з різним репродуктивним статусом і патологією вагітності	<b>18</b>	<b>2</b>	<b>4</b>		<b>10</b>		Опитування, Робота в групах / 10б.
<b>Тема 6. Практичні питання психологічної допомоги в материнстві</b>	<b>20</b>	<b>2</b>	<b>4</b>		<b>12</b>	<b>2</b>	Опитування, робота в групах, 5б.

Моделі і завдання психологічної допомоги жінці на етапі материнства: мета і завдання психологічної служби допомоги жінці і родині в період планування, виношування і раннього розвитку дитини							
<b>Тема 7. Післяпологові депресивні стани. Особливості, причини та перебіг післяпологових депресивних розладів.</b>	<b>20</b>	<b>4</b>	<b>4</b>		<b>10</b>	<b>2</b>	реферат и, робота в групах / 5б.
<b>Разом за модулем II</b>	<b>56</b>	<b>8</b>	<b>12</b>		<b>32</b>	<b>4</b>	<b>20б.</b>
<b>Всього</b>	<b>120</b>	<b>16</b>	<b>24</b>		<b>72</b>	<b>8</b>	<b>40б.</b>
<b>Модульна контрольна робота</b>						<b>60б</b>	
<b>Інше:</b> студенти, які пропустили заняття мають можливість відпрацювати їх, виконавши індивідуальні завдання, реферати, а також отримати додаткові бали за участь у семінарі, круглому столі, симпозиумі (наявність програми участі та виступу), а також підготовку статті до конференції, яку щорічно проводить кафедра (макс.5б)							

**(заочна форма навчання)**

<b>Назви змістових модулів і тем</b>	<b>Усього</b>	<b>Лекц.</b>	<b>Прак. Зан.</b>	<b>Лабо р.</b>	<b>Сам. роб.</b>	<b>Конс.</b>	<b>Форма контролю / бали</b>
<b>Розділ I. Психологічна допомога особистості в пренатальному періоді розвитку</b>							
Тема 1. Материнство як галузь психологічного дослідження. Предмет, завдання та історіогенез перинатальної психології. Розділи перинатальної психології. Поняття «материнство» і його	<b>14</b>	<b>1</b>	<b>1</b>		<b>10</b>	<b>2</b>	Опитування, реферат и, робота в групах / 10б.



місце в психологічній науці.							
Тема 2. Батьківство як психологічний феномен Характеристика етапів життя чоловіка. Основні компоненти у структурі батьківства. Соціально-психологічні чинники батьківства. Фактори батьківства.	<b>14</b>	<b>1</b>	<b>1</b>		<b>10</b>	<b>2</b>	Опитування, ДС / 10б.
Тема 3. Психологія вагітності та перинатального материнства Вагітність як екзистенційна ситуація життя жінки: соціальна ситуація розвитку вагітної жінки: фізіологічні, емоційні, когнітивні, соціальні, екзистенційні зміни. Мотиви народження дитини. Страхи і міфи вагітності.	<b>17</b>				<b>15</b>	<b>2</b>	
Тема 4. Внутріутробний розвиток плоду. Внутріутробний розвиток плоду. Фази пренатального періоду розвитку. Кризові моменти вагітності. Вплив тератогенів на розвиток плода. Пренатальне виховання плоду та можливість спілкування з ним під час вагітності. Музикотерапія під час	<b>19</b>	<b>1</b>			<b>16</b>	<b>2</b>	

вагітності та пологів. Робота зі страхами під час вагітності методами арттерапії.							
<b>Разом за модулем I</b>	<b>64</b>	<b>3</b>	<b>2</b>		<b>51</b>	<b>8</b>	<b>206.</b>
<b>Змістовий модуль 2. Прикладні проблеми перинатальної психології</b>							
Тема 5. Психологічні аспекти порушення репродуктивних функцій жінки і девіантного материнства Психосоматичні аспекти перинатальної психології і психології материнства: особистісні особливості жінок з різним репродуктивним статусом і патологією вагітності	<b>19</b>	<b>1</b>	<b>1</b>		<b>15</b>	<b>2</b>	Опитування, реферати, Робота в групах / 10б.
Тема 6. Практичні питання психологічної допомоги в материнстві. Моделі і завдання психологічної допомоги жінці на етапі материнства: мета і завдання психологічної служби допомоги жінці і родині в період планування, виношування і раннього розвитку дитини	<b>19</b>	<b>1</b>	<b>1</b>		<b>15</b>	<b>2</b>	Опитування, робота в групах, 10б.
Тема 7. Післяпологові депресивні стани. Особливості, причини та перебіг післяпологових депресивних розладів.	<b>18</b>	<b>1</b>			<b>15</b>	<b>2</b>	
<b>Разом за модулем II</b>	<b>56</b>	<b>3</b>	<b>2</b>		<b>45</b>	<b>6</b>	<b>206.</b>

<b>Всього</b>	<b>120</b>	<b>6</b>	<b>4</b>		<b>96</b>	<b>14</b>	<b>406.</b>
<b>Модульна контрольна робота</b>						<b>606</b>	
<b>Інше:</b> магістри, які пропустили заняття мають можливість відпрацювати їх, виконавши індивідуальні завдання, реферати, а також отримати додаткові бали за участь у семінарі, круглому столі, симпозіумі (наявність програми участі та виступу), а також підготовку статті до конференції, яку щорічно проводить кафедра (макс.5б)							

## **5. Завдання для самостійного опрацювання**

1. Вагітність як екзистенційна ситуація життя жінки: соціальна ситуація розвитку вагітної жінки: фізіологічні, емоційні, когнітивні, соціальні, екзистенційні зміни.
2. Мотиви народження дитини. Напрямки корекційної роботи у супроводі дітей-сиріт, малозабезпечених, безпритульних.
3. Психосоматичні аспекти перинатальної психології і психології материнства: особливості жінок з різним репродуктивним статусом і патологією вагітності.
4. Моделі і завдання психологічної допомоги жінці на етапі материнства.
5. Материнська депривація. Відмова матері від дитини.
6. Феномен соціального сирітства.
7. Концепції болю при пологах
8. Психологія втрати.
9. Психосоматози під час вагітності.
10. Кризові моменти вагітності

## **6. Тематика рефератів**

1. Параметри оцінки дитячо-батьківських стосунків у психологічних теоріях.
2. Моделі батьківства в сучасному суспільстві: загальна характеристика.
3. Материнська потребнісно-мотиваційна сфера в концепції Г. Г. Філіпової.
4. Поняття психологічної готовності до батьківства.
5. Стилi переживання вагітності.
6. Психологічні аспекти переживання вагітності у першому (другому, третьому) триместрі.
7. Розвиток сенсорної сфери в пренатальний період.
8. Психологічні переживання дитини під час пологів.
9. Психологія пологів у концепції С. Грофа.
10. Поняття пологової травми та її віддалених наслідків для психічного життя

## **ІУ. Політика оцінювання**

**Політика викладача щодо студента:** магістр має можливість отримати бали під час занять, якщо він присутній, або у час відведений для відпрацювання і консультацій

**Політика щодо академічної доброчесності:** при підготовці реферату студент повинен дотримуватись принципу доброчесності. В іншому випадку реферат не оцінюється і бали не виставляються

Дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- дотримання принципів та положень Етичного кодексу психолога (<http://nsj.gov.ua/files/1448287570%D0%95%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BA%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81%20%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D0%B0.docx.pdf>)

За порушення академічної доброчесності (плагіат, фальсифікація, списування, обман тощо) здобувачі освіти можуть бути притягнені до академічної відповідальності:

повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);  
повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування з Університету.

Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 25%.

Списування під час контрольних робіт заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв).

Політика щодо перескладання: усі заняття студенти відвідують згідно розкладу навчального процесу, однак, якщо студент має право на вільне відвідування, то може відпрацювати пропущені заняття під час індивідуальних консультацій або виконати письмово індивідуальні завдання (реферати, конспекти, підготовка статті).

Політика щодо перескладання: студент має право на перескладання пропущеного заняття або на виправлення негативної оцінки в період до екзамену

## **У. Підсумковий контроль**

Загальна оцінка за курс «Перинатальна психологія та післяпологові депресивні стани» складається з балів, які отримує здобувач за навчальну діяльність – підготовку та виступи на практичних заняттях (40 балів). МКР оцінюється максимальною кількістю балів - 60. Якщо здобувач хоче покращити результат або отримав недостатньо балів, то він може скласти залік, який оцінюється від 0 до 60 балів. На залік виносяться питання, які потребують творчої відповіді та уміння синтезувати отриманні знання і застосовувати їх під час розв'язання практичних завдань.

## **УІ. Шкала оцінювання**

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90-100	відмінно
82-89	Дуже добре
75-81	добре
67-74	задовільно
60-66	достатньо
1-59	незадовільно

## **УІІ. Перелік питань, які виносяться на залік**

1. Пренатальна психологія: підходи до визначення.
2. Предмет пренатальної психології та психології батьківства.
3. Виникнення та становлення пренатальної психології. Розвиток уявлень про психічне життя до народження в донауковий етап становлення психології.
4. Завдання та актуальні напрямки досліджень у пренатальній психології та психології батьківства.
5. Методи пренатальної психології.
6. Завдання та напрямки діяльності пренатального психолога: організація та проведення груп психологічного супроводу вагітних, підготовки до пологів, супровід грудного вигодовування, індивідуальне консультування та психотерапія.
7. Багатоманіття теоретичних підходів до розуміння феномену батьківства. Батьківство як частина особистісної сфери чоловіка/жінки. Батьківство як умова розвитку дитини.
8. Методи діагностики дитячо-батьківських стосунків. Структура написання психологічного заключення за результатами діагностики.
9. Стадії розвитку батьківства (Г. Філіпова, Е. Галінські).
10. Функції батька та психічний розвиток дитини
11. Психологічна готовність до батьківства. Діагностика психологічної готовності до материнства. Проективна методика “Я і моя дитина”.
12. Материнська домінанта. Психологічна готовність до материнства (М. Ланцбург, Г. Філіпова, Ю. Мещерякова та ін.).
13. Психологія зачаття: індивідуальні типи планування вагітності. Технології роботи з сім’єю, яка планує дитину
14. Материнство в концепції Г. Г. Філіпової. Материнство як частина особистісної сфери жінки.
15. Поняття материнської потребнісно-мотиваційної сфери особистості: зміст та структура.
16. Фізіологія та психологія вагітної жінки.
17. Формування діади “мати – дитина” під час вагітності.

18. Стили переживання вагітності (Г. Г. Філіпова).
19. Періодизація розвитку в пренатальний період.
20. Особливості психічного розвитку в першому, другому та третьому триместрах вагітності.
21. Вплив емоційного стану матері на розвиток психіки дитини.
22. Поняття емоційного благополуччя дитини та його формування в пренатальний період (Г. Г. Філіпова).
23. Періодизація пологів. Психологія жінки та дитини в пологах.
24. Базові пренатальні матриці БПМ-II, БПМ-III, БПМ-IV (С. Гроф).
25. Психологічні особливості жінки в післяпологовий період.
26. Післяпологова депресія.
27. Технології на напрямки психологічної допомоги жінці в післяпологовий період.
28. Пренатальні втрати та робота психолога з сім'єю, яка переживає пренатальну втрату.
29. Фізіологічний та психологічний аспекти грудного вигодовування.
30. Психологічні чинники порушення лактації.
31. Психологічна допомога при порушеннях лактації.
32. Розвиток батьківської сфери особистості в ранньому віці.
33. Розвиток батьківської сфери в молодшому шкільному віці.
34. Розвиток батьківської сфери в дошкільному віці.
35. Розвиток батьківської сфери в підлітковому віці.
36. Поняття психологічної готовності до батьківства.
37. Післяпологова депресія матері та психічний розвиток дитини.
38. Психологічна підготовка до пологів.
39. Поняття природних та партнерських пологів.
40. Психологія жінки в пологах.
41. Психологічні переживання дитини під час пологів.
42. Поняття пологової травми та її віддалених наслідків для психічного життя.
43. Історієнез розвитку, мета і базові концепції перинатальної психології.
44. Психологічні концепції та моделі вагітності.
45. Мотивація вагітності.
46. Стили проживання вагітності.
47. Комплексна диференційована діагностика під час вагітності.
48. Психосоматози під час вагітності.
49. Кризові моменти вагітності.
50. Вибрані психотехніки в перинатальній психотерапії.
51. Робота зі страхами під час вагітності
52. Психологічні аспекти пологів за періодами.
53. Вчення про базові перинатальні матриці та їх вплив на проживання нормативних криз розвитку на протязі існування.
54. Концепції болю при пологах.

55. Психологічні та фізіологічні аспекти кесаревого розтину, його вплив на параметри адаптивності та світосприйняття дитини
56. Післяродова адаптація матері та дитини.
57. Психотерапія психосоматичних та афективних порушень у жінок після пологів. Посляпологова депресія.
58. Психоаналітичні концепції розвитку.
59. Ранній неонатальний період. Особливості стану новонародженого та догляд за дитиною в перші тижні після пологів.
60. Нейропсихологія раннього дитячого віку. Формування психічних функцій: сприйняття, мови та функцій руху.

### **УІІІ. Рекомендована література та інтернет-ресурси**

#### ***Основна література***

1. Абрамченко В.В., Коваленко Н.П. Перинатальная психология: Теория, методология, опыт. Київ: Софія-А, 2004. 350 с.
2. Аксьонова С. Ю. Підліткове материнство: демографічний аспект проблеми : монографія . Київ : Сочінський М. М., 2016. - 184 с.
3. Алешина Ю. Е. Индивидуальное и семейное психологическое консультирование. М.: Класс, 2000. 208 с.
4. Астахова В. М., Пузь І.В. Пренатальна і перинатальна психологія [Електронний ресурс] // Жіночий лікар. 2011. № 1. С. 41– 42. – Режим доступу:<http://new.zl.com.ua/upload/journals/33/block33site10.pdf>
5. Белогай К. Н. Введение в перинатальную психологию : учебное пособие. Томск : Изд-во Томского государственного педагогического университета, 2008. 144 с.
6. Біла, І. М. Перцептогенезис у пренатальний період розвитку [Текст] // Практична психологія та соціальна робота. 2012. № 7. С. 48-53.
7. Брутман В. И., Варга А. Я., Хамитова И. Ю. Предпосылки девиантного материнского поведения // Психологический журнал. 2000. Т.21. №2. С. 79–87.
8. Божук О. А. Материнство як особливий прояв нужди та потребнісно-мотиваційної сфери особистості жінки [Електронний ресурс] // Архів психіатрії. 2013. С. 120-123. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/apsuh\\_2013\\_19\\_1\\_29.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/apsuh_2013_19_1_29.pdf)
9. Гошовська Д.Т. Перинатальна психологія і психологічний супровід материнства. Луцьк: Вежа, 2015. -172с
10. Добряков И. В. Перинатальная психология. Санкт Петербург, 2010. 234 с
11. Дегтяренко Т. В., Буряк М.Г. Психофізіологічні аспекти феноменології материнства [Електронний ресурс] // Інтегративна антропологія : міжнар. мед.-філософ. журн. / Одес. держ. мед. ун-т. Одеса, 2016. № 1. С. 69-73. Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ia\\_2016\\_1\\_16](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ia_2016_1_16)
12. Зародження психіки дитини у пренатальному періоді [Текст] / О. П. Сергєєнкова, О. А. Столярчук, О. П. Коханова, О. В. Пасєка // Вікова психологія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ : ЦУЛ, 2012. С. 86–100.
13. Кирилова Д. С. Психологічна готовність до материнства в структурі життєвих смислів жінки: теоретико-методологічний аналіз [Електронний ресурс] // Психологія: реальність і перспективи : зб. наук. пр. / Рівнен. держ. гуманітар. ун-т. Рівне, 2017. Вип. 8. С. 101-104. Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/prp\\_2017\\_8\\_25](http://nbuv.gov.ua/UJRN/prp_2017_8_25)
14. Кочарян А. С., Свиначенко Ю.В. Основные направления исследований в перинатальной психологии [Электронный ресурс] // Вісник Харківського



національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Психологія. – Харків, 2013. - Вип. 48, № 1046. – С. 180-184.

15. Нероба М. В. Материнство як психологічний феномен [Електронний ресурс] // Педагогічний процес: теорія і практика : зб. наук. пр. / Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка, Благод. фонд ім. Антона Макаренка. – Київ, 2015. Вип. 3/4. С. 90-93. Режим доступу:[http://nbuv.gov.ua/UJRN/pptp\\_2015\\_3-4\\_21](http://nbuv.gov.ua/UJRN/pptp_2015_3-4_21)

16. Пасічник, І. Сучасні шляхи профілактики жорстокого поводження з дитиною впродовж пренатального періоду [Текст] // Дитинство без насилля: суспільство, школа і сім'я на захисті прав дітей. 2014. С. 701–703.

17. Перинатальна психологія / А.М. Скрипніков, Л.О. Герасименко, Р.І. Ісаков. Київ: Видавничий дім Медкнига, 2017.168 с.

18. Пренатальна психологія та психологія батьківства: методичні рекомендації до вивчення навчальної дисципліни. Навчально-методична розробка / уклад. Н. М. Булатевич. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2021. 40 с.

19. Перун М. Б. Типологія емоційного ставлення жінок до материнства // Практична психологія та соціальна робота. 2011. № 6. С. 11-16

20. Проскурняк О. П. Чинники та етапи становлення материнства // Практична психологія та соціальна робота. 2007. № 3. - С. 13-16.

21. Abraham S. Obstetricians and maternal body weight and eating disorders during pregnancy // J Psychosom Obstet Gynaecol. 2001. Vol. 22. № 3. P. 159-163.

22. Ainsworth, M.D., Wittig, B.A. Attachment and exploratory behaviour in one-year-olds in a strange situation. In Determinants of Infant Behaviour. (ed. B.M. Foss), Methuen: London. 1969. Vol. 4. № 3. P. 91-101.

### **Додаткова література**

1. Белогай К. Н. Психология беременности и развитие ребенка в раннем возрасте : учебное пособие. Кемерово: Кемеровский государственный университет, 2012. 156 с.

2. Борисенко Ю. В. Психология отцовства. Москва; Обнинск : ИГСОЦИН, 2007. 220 с

3. Витек К. Проблемы супружеского благополучия. Москва: Прогресс, 1988. – 138 с.

4. Булатевич Н. М. Психічне життя до народження: розвиток та виховання сенсорної сфери. Актуальні проблеми психології : збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України. Том XI. Соціальна психологія. Вип. 6. Книга I. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2013. 502 с. С. 93-101.

5. Ворник Б. М., Говорун Т. В. Дифференциально-диагностические критерии нарушений половой ориентации // Сексопатология и андрология. Методическое пособие для врачей. Вып. 1. Київ.: Центр сексологии и андрологии, 1994. С. 117– 124.

6. Гасюк М. Врахування вікових особливостей породіль при наданні консультаційної допомоги психологом у перинатальному закладі // Вісник Чернігівського державного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка. Випуск 41. Серія: психологічні науки: Збірник наукових праць у 2-х т. Чернігів: ЧОПУ, 2006. Вип. 41. Том 1. С. 53–56.
7. Гасюк М. Перспективи розвитку психології вагітності // Особистість у розбудові відкритого демократичного суспільства в Україні. Збірник матеріалів Другої міжнародної науково-практичної конференції. – Дрогобич: “Коло”, 2005. С. 301–302.
8. Гасюк М., Іщук О., Шевчук Г. Використання психомалюнку для психологічної підготовки вагітної жінки до пологів (30–40 тижні вагітності) // Психологія і суспільство. 2006. № 3. С. 140–148.
9. Гасюк М., Шевчук Г. Вагітність як нормативна криза особистості жінки // Особистість у розбудові відкритого демократичного суспільства в Україні. Збірник матеріалів Другої міжнародної науково-практичної конференції. – Дрогобич: “Коло”, 2005. С. 132–133.
10. Гасюк М. Б., Шевчук Г. С., Іщук О. Ю. Психологічні особливості емоційного стану вагітної жінки у першому триместрі вагітності (виношування першої дитини) // Збірник наукових праць: філософія, соціологія, психологія. Івано-Франківськ: ВЦВ ЦІТ, 2006. Вип. 11. Ч. 2. С. 118–124.
11. Гроф С. Психологія майбутнього: уроки з сучасних досліджень свідомості. Львів : Афіша, 2015. 238 с.
12. Гроф С. Холотропное сознание: Три уровня человеческого сознания и их влияние на нашу жизнь. Москва: ООО “Изд-во АСТ”, 2003. 267 с.
13. Дружинин В. Н. Психология семьи. Екатеринбург: Деловая книга, 2000. 208 с.
14. Эйдемиллер Э. Г., Добряков И. В., Никольская И. М. Семейный диагноз и семейная психотерапия. Учебное пособие для врачей и психологов. Изд. 2-е, испр. и доп. СПб.: Речь, 2006. 352 с.
15. Эйдемиллер Э. Г., Юстицкий В. В. Семейная психотерапия. Ленинград: Медицина, 1989. – 192 с.
16. Життєві кризи особистості: Науково-методичний посібник: У 2 т./ В. М. Доній, Г. М. Несен, Л. В. Сохань, І. Г. Єрмаков Київ: ІЗМН, 1998. Ч. 2. 568 с.
17. Захаров А. И. Ребенок до рождения и психотерапия последствий 32. Карвасарський Б. Д. (общая редакция). Психотерапевтическая энциклопедия. Санкт Петербург: Питер Ком, 1998. 752 с.
18. Кон И. С. Ребенок и общество. Москва, 1988. 234 с.
19. Консультування сім’ї: методичні поради для консультування батьків. Ч. 2 / За ред. В. Г. Постоного. Кив: ДЦССМ, 2003. 303 с.

20. Корнієнко О. В. Індивідуально-психологічна діагностика при розробці програм збереження здоров'я жінок (на матеріалах кризового періоду). Автореферат канд. дис. Київ, 1994. 26 с.
21. Кочюнас Р. Психологическое консультирование и групповая психотерапия. – Москва: Академический проект; Трикста, 2004. 464 с.
22. Крайг Г. Психология развития. Санкт-Петербург: Изд-во «Питер», 2000. 992 с.
23. Ланцбург М. Е. О применении экзистенциально-гуманистического подхода в психологическом консультировании беременных женщин и молодых родителей // Журнал практического психолога. 2003. № 4–5.
24. Марковская И. М. Тренинг взаимодействия родителей с детьми. Санкт-Петербург : Речь, 2005. 150 с.
25. Сидоров П. И., Чумакова Г. Н., Щукина Е. Г. Перинатальная психология : учебное пособие. Санкт-Петербург : СпецЛит, 2015. 143 с.
26. Скрицкая Т. В. Ценностные ориентации и уровень удовлетворенности жизнью как показатель личностного роста женщины в период беременности. Перинатальная психология и психология родительства. 2006. № 1. С. 76-82.
27. Уебстер-Страттон К., Герберт М. Проблемные семьи – проблемные дети. Работа с родителями: процесс сотрудничества. Екатеринбург : Рама Паблишинг, 2010. 488 с.
28. Фатеева Е. М., Цареградская Ж. В. Грудное вскармливание и психологическое единство “Мать и дитя”: учебное пособие для мед. персонала учреждений родовспоможения и детства. Москва : Агар, 2000. 183 с.
29. Филиппова Г. Г., Румянцева О. А. Особенности восприятия женщинами ситуации беременности при благоприятном и неблагоприятном ее течении. Перинатальная психология и психология родительства. 2006. № 2. С. 94-114.
30. Хямяляйнен Ю. Воспитание родителей: Концепции, направления и перспективы. Москва : Просвещение, 1993. 112 с.
31. Цареградская Ж. В. Ребёнок от зачатия до года. Москва : Астрель: АСТ, 2005. 281 с.
32. Яблонська Т. М. Розвиток ідентичності дитини в системі сімейних взаємин : монографія. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2013. 444с.
33. Handbook of Prenatal and Perinatal Psychology: Integrating Research and Practice / Ed. By Evertz K., Janus L., Linder R. Springer International Publishing, 2020